

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 604/2013 w odniesieniu do ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej małoletniemu bez opieki, który nie posiada członka rodziny, rodzeństwa ani krewnego legalnie przebywającego na terytorium państwa członkowskiego

COM(2014) 382 final – 2014/0202 (COD)

(2015/C 012/11)

Sprawozdawca: **Grace ATTARD**

Dnia 3 lipca 2014 r. Parlament Europejski, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowił zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 604/2013 w odniesieniu do ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej małoletniemu bez opieki, który nie posiada członka rodziny, rodzeństwa ani krewnego legalnie przebywającego na terytorium państwa członkowskiego

COM(2014) 382 final – 2014/0202 (COD).

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 30 września 2014 r.

Na 502. sesji plenarnej w dniach 15–16 października 2014 r. (posiedzenie z 15 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 143 do 1 przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia i uwagi

1.1 EKES pozytywnie ocenia wniosek zmieniający rozporządzenie (UE) nr 604/2013. Należy jednakże usunąć takie m. in. przeszkody, jak złożoność systemów administracyjnych i sądowych oraz innych mechanizmów w państwach członkowskich, brak informacji czy obawa przed zgłoszeniem, by zagwarantować, że żadne dziecko nie pozostanie w sytuacji niepewności prawnej lub bezpieczeństwa.

1.2 EKES zdecydowanie zaleca, aby zasada „**najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka**” miała pierwszeństwo przed wszelkimi innymi przepisami prawa krajowego i międzynarodowego.

1.3 EKES zauważa, że obecny wniosek w sprawie rozporządzenia nie zawiera kryteriów dotyczących tego „w jaki sposób” określić, co jest „najlepszym interesem dziecka”, i „kto” miałby to robić. Definicja ta powinna być zgodna z przepisami i normami międzynarodowych konwencji praw człowieka.

1.4 Komitet zaleca, by personel zajmujący się małoletnimi bez opieki był odpowiednio przeszkolony w zakresie poszanowania praw dzieci.

1.5 W celu uniknięcia konfliktów interesów oraz zapewnienia wykwalifikowanego personelu, organ określający najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka powinien być organem niezależnym i niezwiązanym z władzami imigracyjnymi. Zalecane jest, aby był to organ krajowy odpowiedzialny za kwestie związane z ochroną dzieci⁽¹⁾.

1.6 EKES podkreśla, że należy doprowadzić w trybie pilnym i priorytetowym do zaprzestania **zatrzymywania dzieci**, bez względu na to, czy są one pod opieką dorosłych, czy nie, i bez względu na to, której procedurze podlegają.

⁽¹⁾ Taki jak np. *Oficina de proteccion de menores* w Hiszpanii lub Urząd ds. Dzieci i Młodzieży w Niemczech.

1.7 Dzieciom pozbawionym opieki i odseparowanym od rodziców nie powinno się odmawiać wjazdu do danego kraju, zgodnie ze zobowiązaniami związanymi z zasadą **non-refoulement** (niewydalania), wynikającymi z międzynarodowych praw człowieka, prawa humanitarnego i uchodźczego.

1.8 EKES zaleca, by dla spraw wchodzących w zakres ustępów 4b, 4c i 4d Komisja ustanowiła jednolite procedury oraz odpowiednie i elastyczne terminy na uzyskanie porozumienia między państwami członkowskimi z myślą o najlepszym zabezpieczeniu interesów dziecka.

1.9 Należy wyraźnie zdefiniować terminy „informuje” i „skutecznie umożliwia”, aby zagwarantować, że małoletni otrzyma wsparcie ze strony odpowiednio przeszkolonych pracowników socjalnych, niezależnych tłumaczy ustnych i wykwalifikowanego przedstawiciela działającego w charakterze opiekuna prawnego, co pozwoli mu na zrozumienie konsekwencji całego procesu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w dowolnym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

1.10 EKES uważa, że **opiekun prawny** powinien być „wykwalifikowanym przedstawicielem”, który musi posiadać doświadczenie w radzeniu sobie z małoletnimi i znać krajowe przepisy dotyczące cudzoziemców i ustawodawstwa w zakresie ochrony dzieci.

1.11 EKES zdecydowanie wzywa państwa członkowskie, by zagwarantowały wykonywanie wszelkich procedur oceny wieku z uwzględnieniem najlepszego interesu małoletniego, przy czym zasadniczym celem jest zapewnienie małoletniemu praw i ochrony, do których jest uprawniony. Ocena powinna być przeprowadzona w obecności opiekuna prawnego.

1.12 EKES zdecydowanie zaleca, by w sytuacji, gdy nieletni osiąga pełnoletność podczas procesu ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, uznać, że wiek danej osoby jest taki, jak w dniu złożenia pierwotnego wniosku.

1.13 Należy poddać przeglądowi szereg **programów politycznych UE** dotyczących ochrony nieletnich, którzy znajdują się w sytuacji migrantów nieposiadających dokumentów⁽²⁾. Obejmują one zalegalizowanie pobytu jako instrument polityki migracyjnej, informowanie i wspieranie rodzin nieposiadających dokumentów, budowanie bazy materiałów dowodowych, rejestrację urodzeń i ochronę danych, a także prawo do kształcenia i szkolenia zawodowego, ochrony zdrowia i zakwaterowania.

1.14 Zdaniem Komitetu potrzebna jest **bardziej kompleksowa definicja** „małoletniego bez opieki w sytuacji migranta o nieuregulowanym statusie”, by obejmowała różne sytuacje, które pojawiły się w praktyce i które nie są objęte wnioskiem dotyczącym rozporządzenia.

1.15 EKES podkreśla wagę konsultacji z ekspertami społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicielami zawodów prawniczych oraz praktykami mającymi doświadczenie w sprawach dzieci migrantów i oczekuje współpracy z Komisją w tym procesie.

2. Streszczenie wniosku Komisji

2.1 Wniosek Komisji ma na celu zmianę art. 8 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (rozporządzenie Dublin III).

2.2 Wniosek ten został złożony w związku z niedawnym wyrokiem⁽³⁾ Trybunału Sprawiedliwości UE, zawierającym doprecyzowanie, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków składanych przez małoletnich bez opieki. Przyczyni się to do poprawy sytuacji tych małoletnich wnioskujących o ochronę międzynarodową, którzy nie mają rodziny, rodzeństwa lub krewnych na terytorium UE.

2.2.1 Ustęp 4a jest kodyfikacją wyroku Trybunału w sprawie C-648/11. W ustępie tym stwierdza się, że „w przypadku gdy małoletni bez opieki nie posiada członka rodziny, rodzeństwa ani krewnego legalnie przebywającego w państwie członkowskim, o którym mowa w ust. 1 i 2, odpowiedzialnym państwem członkowskim jest to państwo, w którym małoletni bez opieki złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i w którym przebywa, o ile najlepiej zabezpiecza to interesy małoletniego”.

⁽²⁾ Dr Sarah Spencer, COMPAS, Uniwersytet Oksfordzki.

⁽³⁾ Sprawa C-648/11 MA i in. przeciwko Secretary of State for the Home Department, UK.

2.2.2 Ustęp 4b dotyczy sytuacji, gdy małoletni wnioskodawca, o którym mowa w ust. 4a, przebywa na terytorium państwa członkowskiego bez złożenia w nim wniosku. Wspomniane państwo członkowskie informuje małoletniego bez opieki o prawie do złożenia wniosku oraz skutecznie umożliwia mu złożenie takiego wniosku w tym państwie członkowskim, *chyba że nie leży to w najlepszym interesie małoletniego*.

2.2.3 Małoletni ma w związku z tym dwie możliwości: albo może ubiegać się o ochronę międzynarodową, albo nie ubiegać się o nią.

2.2.4 Zgodnie z ust. 4c, w drugim przypadku, tj. w przypadku małoletniego, który postanawia nie składać nowego wniosku w państwie członkowskim, w którym przebywa, co nie znalazło rozstrzygnięcia w wyroku w sprawie C-648/11, małoletni ma zostać przeniesiony do państwa członkowskiego, które zostanie uznane za najbardziej odpowiednie po uwzględnieniu najlepszego interesu małoletniego. Zasada ta ma zagwarantować pewność co do ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, dzięki wprowadzeniu bezspornej i przewidywalnej reguły, a tym samym wykluczyć niepotrzebne przeciąganie się procedury. Gwarancje dla małoletnich, zawarte w art. 6 rozporządzenia 604/2013, mają zastosowanie do wszystkich małoletnich, którzy podlegają procedurom określonym w rozporządzeniu, lecz wniosek wprowadza również – w ust. 4c – obowiązek, by ocena najlepszego interesu małoletniego dokonywana była we współpracy pomiędzy państwem członkowskim, do którego składa się wniosek, i wnioskującym państwem członkowskim.

3. Kontekst

3.1 Wyzwania, przed którymi stoją małoletni bez opieki, są wielorakie i złożone, przez co wymagają one wielostronnego, kompleksowego i całościowego podejścia.

3.2 EKES zaleca, by każde dziecko otrzymało informacje na temat jego praw dostosowane do jego wieku, w oparciu o właściwą konwencję ONZ, zapewniając w ten sposób, że małoletni, a zwłaszcza „niewidoczni” małoletni, którzy nie znajdują się pod właściwą opieką, uzyskają możliwość ubiegania się o ochronę.

3.3 W 2013 r. około 120 tys. osób ubiegających się o azyl w UE nie osiągnęło jeszcze pełnoletności, co stanowi ponad jedną czwartą ogólnej liczby osób ubiegających się o azyl. Natomiast 12 685 ubiegających się o azyl było małoletnimi bez opieki⁽⁴⁾. W ciągu ostatnich 10 lat odsetek małoletnich bez opieki ubiegających się o azyl w Europie utrzymywał się na stabilnym poziomie, stanowiąc ok. 5 % ogólnej liczby wniosków o azyl złożonych w Europie.

3.4 Status „dzieci w podróży” może różnić się na różnych etapach tej podróży i mogą one napotykać wiele różnych sytuacji podatności na zagrożenia⁽⁵⁾, którymi należy się zająć.

3.5 Mogą one podróżować z rodziną lub osobno, czy też z osobami niespokrewnionymi, albo zostały pozostawione bez opieki po wjeździe na terytorium państwa członkowskiego. Rodzice lub opiekunowie tych dzieci mogą być również nieudokumentowanymi migrantami, jeśli przekroczyli granicę danego kraju bez wymaganego zezwolenia lub jeśli jako rodzina pozostali na terenie danego kraju, po tym jak wygasły ich pozwolenia na pobyt lub wize. Rodzice lub opiekunowie mogą również posiadać uregulowany status migracyjny, na przykład w sytuacji, gdy dzieci przyjeżdżają do Europy, by połączyć się z rodziną, lecz nie są objęte programami łączenia rodzin. Dziecko, które urodzi się na terenie Europy, może także automatycznie stać się nieudokumentowanym migrantem, jeśli jego rodzice są nieudokumentowanymi migrantami. Ponadto dzieci mogą zostać pozostawione w przypadku deportacji.

3.6 Państwa członkowskie są prawnie zobowiązane do zagwarantowania, że wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zwłaszcza w sprawie C-648/11 mającej znaczenie dla rozporządzenia nr 604/2013, oraz środki ochronne i normy konwencji ONZ zostaną przetransponowane do prawa krajowego. Powinny one zwrócić uwagę na dwie nadrzędne zasady konwencji o prawach dziecka: (i) zasadę niedyskryminacji (art. 2) oraz (ii) zasadę najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka (art. 3). Jakikolwiek działania lub praktyki, które są niezgodne z przepisami prawa międzynarodowego lub europejskiego powinny być uznane za niezgodne z prawem, a postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego powinny zostać uruchomione w każdym przypadku łamania praw dziecka.

⁽⁴⁾ Eurostat (2014), Asylum Statistics, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Asylum_statistics

⁽⁵⁾ Dokument informacyjny Europejskiego Forum na Rzecz Praw Dziecka (2012) – http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/background_cps_children_on_the_move_en.pdf

4. Uwagi ogólne

4.1 Proponowane rozporządzenie zapewni przestrzeganie przez państwa członkowskie komentarza ogólnego nr. 6 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, który dotyczy traktowania dzieci pozbawionych opieki i odseparowanych przebywających poza krajem pochodzenia.

4.2 Konwencja haska z 1996 r.⁽⁶⁾ stanowi, że niezależnie od przepisów krajowych granica wieku „dzieci” lub „małoletnich” wynosi ZAWSZE 18 lat.

4.3 Podstawowe zasady w odniesieniu do praw dzieci muszą zostać **uwzględnione** w opracowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu prawodawstwa, polityki, procedur i praktyk mających wpływ na dzieci imigrantów pozostających bez opieki.

4.4 W zakres proponowanego rozporządzenia powinni wchodzić małoletni, których wnioski zostały wcześniej odrzucone w dowolnym państwie członkowskim.

4.5 Personel zajmujący się małoletnimi bez opieki (m.in. organy ścigania, organy sądownictwa, osoby prowadzące rozmowy, tłumacze ustni, pracownicy społeczni i osoby pracujące z młodzieżą, pracownicy służby zdrowia, opiekunowie, pełnomocnicy prawni, funkcjonariusze policji i straży granicznej) powinien zostać **odpowiednio przeszkolony** w zakresie poszanowania praw dzieci.

4.6 Konwencja ONZ zobowiązuje państwa do traktowania dzieci nieposiadających dokumentów w taki sam sposób jak „wszystkie” dzieci, bez stosowania rozróżnienia. Niemniej jednak w praktyce występują napięcia między krajowymi ramami prawnymi regulującymi kontrolę imigracji oraz ramami dotyczącymi ochrony praw dziecka. EKES wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, że dzieci o nieregulowanym statusie będą uwzględniane i chronione w ramach krajowych systemów ochrony dziecka przede wszystkim jako dzieci.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 EKES zdecydowanie wyraził swoje poglądy na temat polityki i praktyk w zakresie praw podstawowych migrantów o uregulowanym lub nieregulowanym statusie w szeregu opinii Komitetu⁽⁷⁾ oraz poprzez udział w europejskim forum integracji.

5.2 Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach dziecka oraz innymi międzynarodowymi konwencjami, takimi jak Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, **przyjazne dzieciom warunki przyjmowania** należy zapewnić wszystkim małoletnim migrantom lub dzieciom w nieregulowanej sytuacji migracyjnej niezależnie od tego, czy posiadają dokumenty, nawet w przypadku migracji wewnątrz europejskiej.

5.3 Niezwłocznie po przybyciu dziecka bez opieki lub odłączonego od rodziny należy zapewnić bezpłatną pomoc prawną oraz powinno się wyznaczyć wykwalifikowanego, niezależnego **opiekuna prawnego** w celu wspierania i ochrony tego dziecka oraz doradzania mu, aż do jego ponownego połączenia z rodziną lub umieszczenia w odpowiedniej placówce opiekuńczej.

5.4 Mimo że prawo UE uznaje znaczenie opieki prawnej, nie określa ono obowiązków opiekuna prawnego. Opiekun prawny powinien być „wykwalifikowanym przedstawicielem”, który posiada doświadczenie w zajmowaniu się małoletnimi i znajomość krajowych przepisów dotyczących cudzoziemców i ustawodawstwa w zakresie ochrony dzieci oraz uprawnienia do reprezentowania dzieci we wszystkich procesach podejmowania decyzji, pod warunkiem że dziecko wyrazi na to swoją zgodę⁽⁸⁾. Opiekun dysponuje zasobami finansowymi, aby w razie potrzeby zaangażować dodatkową wiedzę fachową w najlepszym interesie dziecka.

5.5 Przez cały czas trwania procesu ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego małoletni bez opieki powinni mieć zapewniony dostęp do zakwaterowania, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ochrony zdrowia **na takich samych zasadach jak inne dzieci** w ramach jurysdykcji przyjmującego państwa członkowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem stanu psychicznego dziecka.

⁽⁶⁾ Konwencja haska z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci (konwencja haska z 1996 r.)
http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=70

⁽⁷⁾ Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s.29, Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s.6, Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s.32, Dz.U. C 317 z 23.12.2009, s.110.

⁽⁸⁾ Konwencja haska z 1996 r.

5.6 Należy włączyć do formułowania polityki i planów działania na rzecz dzieci **poglądy dzieci** i opisy ich doświadczeń. Badania w zakresie poszukiwania danych ukierunkowanych na dziecko, w tym prawa dzieci do swobodnego wyrażania poglądów we wszystkich sprawach ich dotyczących, dostarczyły cennych danych z pierwszej ręki do wykorzystania w europejskim planie działania w zakresie małoletnich bez opieki (2010–2014)⁽⁹⁾.

5.7 Należy wyraźnie zdefiniować terminy „informuje” i „skutecznie umożliwia”, aby zagwarantować, że (i) małoletni otrzyma wsparcie ze strony odpowiednio przeszkolonych pracowników socjalnych, niezależnych tłumaczy ustnych i opiekuna prawnego w zrozumieniu konsekwencji całego procesu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w dowolnym państwie członkowskim Unii Europejskiej w zrozumiałym dla niego języku oraz że (ii) będzie w stanie udzielić swojej zgody na piśmie lub odmówić jej udzielenia, jeśli zajdzie taka potrzeba.

5.8 Na żadnym etapie procesu ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej małoletni nie powinien być **zatrzymywany**. Ponadto zatrzymanie uniemożliwiłoby małoletniemu korzystanie z prawa do przemieszczenia się do innego państwa członkowskiego w celu złożenia w nim wniosku⁽¹⁰⁾.

5.9 Każda decyzja podjęta na podstawie rozporządzeń Dublin II i III oraz dotycząca małoletnich bez opieki ubiegających się o azyl powinna być zgodna z najnowszym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości⁽¹¹⁾.

5.10 Umowy i protokoły z różnymi państwami członkowskimi, przewidziane w proponowanym rozporządzeniu powinny być zgodne z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5.11 EKES w pełni zgadza się, że po przyjęciu zmienionego rozporządzenia Komisja powinna dokonać przeglądu aktów delegowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Dublin III i na podstawie art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5.12 Należy wyjaśnić termin „**dorosłe rodzeństwo**” w kontekście prawa małoletniego do skorzystania z łączenia rodzin, tak aby zapewnić, że osoba pełnoletnia będzie mogła wypełniać swoje obowiązki wobec małoletniego w sposób odpowiedzialny i zgodnie z prawem.

5.13 EKES zaleca, by państwa członkowskie zadbały o niezbędne wsparcie i specjalistyczną opiekę dla **dzieci zagrożonych**, w tym dzieci z problemami psychicznymi, niepełnosprawnością umysłową lub fizyczną lub problemami zdrowotnymi, jak również dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych, w tym dzieci pochodzących z regionów objętych konfliktem, w wypadku gdy one same bądź ich rodziny mają za sobą traumatyczne doświadczenia, jak również dla nastolatków w ciąży lub rodziców w wieku poniżej 18 lat.

5.14 EKES zdecydowanie wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, by wszelkie procedury **oceny wieku** (i) zabezpieczały najlepszy interes małoletniego⁽¹²⁾, (ii) wymagały obecności opiekuna prawnego oraz (iii) realizowane były przez szereg niezależnych specjalistów, w tym psychologów dziecięcych, pracowników socjalnych i specjalistów w dziedzinie prawa, tworzących wspólnie zespół ekspertów płci męskiej i żeńskiej. Przebieg oceny oraz podjęta decyzja powinny być dokładnie udokumentowane.

5.15 Do czasu zakończenia oceny, każda osoba, która twierdzi, że jest małoletnia, powinna być traktowana jak małoletni.

5.16 Ocena wieku powinna być przeprowadzana głównie w oparciu o dowody z dokumentów. W jednym z niedawnych orzeczeń sądu hiszpańskiego uznano, że dokumenty nie powinny być kwestionowane.

5.17 Małoletni powinni być szczegółowo informowani o procedurze oceny wieku i jej konsekwencjach, a ich stanowisko powinno być traktowane z należytą powagą, stosownie do ich wieku i dojrzałości.

⁽⁹⁾ FRA (2009) Developing indicators for the protection, respect and promotion of the Rights of the Child in the European Union (Opracowanie wskaźników dotyczących ochrony, poszanowania i promowania praw dziecka w Unii Europejskiej).

⁽¹⁰⁾ Komitet Praw Dziecka ONZ, uwaga ogólna nr 6 – traktowanie osób nieletnich pozbawionych opieki i odseparowanych przebywających poza krajem pochodzenia, CRC/GC/2005/6.

⁽¹¹⁾ Europejski Trybunał Sprawiedliwości, 6 czerwca 2013 r., sprawa C-648/11.

⁽¹²⁾ Europejska Sieć Rzeczników Praw Dziecka (ENOC) – www.ombudsnet.org

5.18 W przypadku braku dokumentów lub w przypadkach poważnych wątpliwości co do wieku małoletniego, można przeprowadzać badania medyczne i fizyczne jako środek ostateczny, z poszanowaniem kultury, godności, integralności fizycznej i psychicznej dziecka, gdyż niektóre oceny fizyczne mogą być szczególnie stresujące, inwazyjne i traumatyczne. W przypadku gdy uznane zostanie, iż konieczne jest przeprowadzenie badań medycznych i fizycznych, należy uzyskać świadomą zgodę zainteresowanego małoletniego. Badaniom medycznym i fizycznym towarzyszyć powinna specjalistyczna ocena socjopedagogiczna. Oba te postępowania powinny być prowadzone łącznie.

5.19 Powinna istnieć **możliwość odwołania** od ustaleń wszelkich postępowania.

5.20 Sytuacja prawna **małoletnich bez opieki, którzy stali się dorośli**, jest złożona i różni się w zależności od państwa członkowskiego. Chociaż przepisy proceduralne w tym zakresie zostały określone w dyrektywie w sprawie procedur azylowych w tej kwestii, istnieje potrzeba ustanowienia zasad dotyczących praw osoby, która w toku procedury kończy 18 lat.

5.21 EKES zdecydowanie zaleca, by w takich sytuacjach ustalać wiek na początkowych etapach rozpatrywania wniosku, aby zmniejszyć ryzyko, że małoletni staną się osobami o nieuregulowanym statusie i znikną z pola widzenia.

5.22 Reakcja państw na **problem handlu dziećmi** nie powinna być uzależniona od statusu migracyjnego dzieci oraz ich wniosku o udzielenie azylu, lecz powinna być podejmowana w najlepszym interesie dziecka.

5.23 Przeciwno dzieciom o nieuregulowanym statusie migracyjnym nie wolno nigdy prowadzić **postępowania karnego** z przyczyn związanych wyłącznie z ich statusem migracyjnym lub w przypadku, gdy ich udział w działalności przestępczej jest wynikiem ich wykorzystywania.

5.24 Państwa członkowskie zobowiązane są transponować dyrektywę w sprawie ochrony osób ubiegających się o azyl do końca lipca 2015 r. Określa ona m.in. obowiązki państw członkowskich w zakresie identyfikowania na wczesnym etapie postępowania wszelkich przypadków, które dotyczą zagrożonych dzieci bez opieki.

Bruksela, 15 października 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
